

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quod Iesu & ipsum Christi nomen, ab initio & notum fuit, & in honore
habitum apud diuinos Prophetas. Capvt tertium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII HISTORIAE

Dan. 7.

præterea modum & formam, ex mortuis resurrectionem
& ad extremum, gloriosum & diuinum in caelos reditum
manifestè prædixerunt. Illius porrò regnum in extremo
seculi æuo futurum, Daniel Propheta diuini spiritus in-
finctu præuidens, sic tandem cælesti numine afflatus, Dei
visionem planius quidem certè, & propius ad captum hu-
manum describit. Aspiciebam, inquit, donec throni po-
siti erant, & antiquus dierum sedebat. Vestimenta eius
candidum sicut nix, & capilli capitis eius, vt lana munda.
Thronus eius flâma ignis, rotæ eius ignis accésus, fluuius
igneus præceps labitur corâ illo. Millia milliû ministrât
ei. Tribunal loco collocauit, & millia millium assistebant
ei, & libri aperti sunt: & paulo post. Aspiciebam, in-
quit, & ecce cum nubibus cæli quasi filius hominis ve-
niens vsque ad antiquum dierum perrexit, & in conspe-
ctu eius oblatus est, & illi datum est imperium, honos
& regnum & omnes populi, tribus linguæ illi inferuent:
potestas eius, potestas æterna, quæ non transibit. Et re-
gnum illius non corrumpetur. Ista planè non in a-
lium, quàm in nostrum seruatorem & Deû verbum, quod
fuit in principio apud Deum, quodque propter huma-
nam carnem, quam extrema mundi ætate assumpsit, filius
hominis dicebatur, euidenter referri possunt. verû cum
in proprijs commentarijs, qui a nobis de domino nostro
Iesu Christo editi sunt, prophetica oracula, exquisitè
collegerimus, & ea, quæ sunt de eo tradita, certioribus
argumentis confirmauerimus, his quæ sunt a nobis expli-
cata, erimus in præsentia contenti.

*Quod Iesu & ipsum Christi nomen, ab initio & notum
fuit, & in honore habitum apud diuinos
Prophetas.*

CAPVT tertium.

Ipsum nomen Iesu atque adeò Christi, etiam apud illos
vereres Prophetas, quos Deus charos habebat, magno
in honore & reuerentia fuisse, iam explanandi se-
fert

fert occasio. primus ille Moyses cum hoc Christi nomen vel maximè venerandū & admirabile perspiceret, cumque figuras rerum cælestium & symbola, arcanasque ac plenas mysterij imagines aptè & conuenienter oraculo præcipienti (vide : facies omnia iuxta figuram, quæ in monte tibi monstrata est) edidisset, hominem (quantum in humana situm erat potestate) in summum Dei sacerdotem consecrans, Christum, id est vñctum, appellat: & quoniam Christum, vim sanè rei cuiusdam admirabilis in se complecti animaduertebat, huic summi sacerdotij dignitati apud Deum omnem prærogatiuam, quæ inter homines est, facile superanti, propter maiorem honoris & gloriæ accessiōnem sacrosanctum eius nomen imposuit. Idem Moyses præterea nomen Iesu diuino spiritus afflatu pro certo præuidens, priuilegio quodam & singulari planè præ cæteris præstantia dignum existimauit. Ac cum hæc sacrosancta Iesu appellatio nunquam inter homines ante tempora Moysis diulgata fuisset, Moyses eam dedit illi soli ac primo, quem specie & symbolo Christum Iesum præfiguraturum, & post suum è vita discessum in omnium Israelitarum regnum successurum præsciuerit. Nam cum successor eius hoc nomine Iesu esset antea minimè appellatus, sed alio quod parentes ei imposuerant, Aufe videlicet vocaretur. Moyses illum Iesum nuncupauit: atque isto adeò nomine, tanquam eximio & præclaro honore (qui omni regio facilè antecellit diademati) propterea donauit, quòd idem Iesus filius Naue, effigiem seruatoris nostri qui solus post Moysen, postque figurati adumbrati que cultus ab eo traditi expletionem, in veræ & synceræ religionis ac pietatis imperium succederet, ritè expressit. Atque Moyses hoc modo his duobus hominibus, alteri summi sacerdotis officio iam perfungenti, alteri post ipsum gentis Israeliticæ gubernacula suscepturo (qui præ reliqua vniuersa hominum illius ætatis multitudine, virtutis & gloriæ claritate nituerunt) hanc seruatoris nostri Iesu Christi appellationem, quò summus illis honos haberetur imposuit.

Pro-

Exo. 25.

Act. 7.

Hebr. 8.

EVSEBII HISTORIAE

Prophetæ item, qui deinceps extiterunt, manifestè atque
 a deo nominatim Christum prænuntiauerunt, & non modò
 dolosas Iudaici populi contra eum paratas insidias, verù
 etiam gentium per illum vocationem apertis perhibere
 testimoniis: ac primum Hieremias, vbi sic loquitur. Spi-
 ritus ante vultum nostrum. Christus Dominus in nostris
 corruptionibus comprehensus est. De quo dicimus: In
 umbra illius viuemus in gētibus. Deinde Dauid propter
 eius admirabilitatem obstupescens, ait: Quare fremue-
 runt gentes & populi meditati sunt inania? Astiterunt
 reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus
 Dominum, & aduersus Christum eius. Quibus paulopòst
 subiungit ex ipsius Christi persona. Dominus dixit ad
 me, filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, &
 dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam
 terminos terræ. Neque soli ij, qui honore donabantur
 summi sacerdotij, quique oleo ad eam rem præparato ar-
 cani cuiusdam mysterij gratia vnguebantur, Christi nomi-
 ne insigniter apud Hebræos decorati fuerunt, sed reges
 etiam, quos quidem prophetæ diuini numinis instinctu
 oleo perfundētes, Christos quosdam, hoc est vnctos, qui
 Christū specie adumbrarent, effecerunt: propterea quòd
 illi effigiem & figuram regis ac primariæ potestatis, quæ
 in solo & vero Christo, verbo Dei omnia moderatè cer-
 nitur, per se ipsi exprimebant. Iam verò nonnullos è pro-
 phetis vnctione quadam Christos, id est vnctos factos, i-
 magine & figura Christum futurum præsignificantes ac-
 cepimus: vique adeò vti omnes hi ad verum Christum,
 diuinum & cæleste verbum, qui solus summus totius or-
 bis sacerdos est, solus cuiusque creaturæ rex est, solus in-
 ter prophetas summus patris propheta est, apte & cōgru-
 enter referantur. Huius rei illud potest esse argumento,
 quòd nemo hactenus veterum, siue sacerdotum, siue re-
 gum, siue prophetarum, qui per symbola vnguebantur, tan-
 tam diuinæ virtutis vim & facultatē sit consecutus, quan-
 tam seruator & Dominus noster Iesus, qui solus & verus
 Christus, id est vnctus declaratus est. Nullus enim ex illis
 erat, quantumuis amplitudine & honore tot seculorum
 ætates apud suos nobilitatus, qui aliquādo ex ea figurata
 Christi

Ibr. 4.

Psal. 3.

Christi appellatione, subiectos suos Christianorum nomine decorauerit. Imo vero ne honos quidem venerandus Christoque dignus cuiquam eorum ab illis, qui ipsorum paruere imperio, tributus est: quin etiam neque post mortem tanta & tam uehemens animorum affectio ardorque extitit, ut quisquam eius gratia, qui tanto in honore apud ipsos fuisset, mortem aliquando uellet oppetere: neque inter omnes gentes, quæ uniuersum orbem terrarum incolunt, pro ullo eorum, qui id temporis fuerunt, tantus persecutionis tumultus concitatus est. Siquidem symboli & figuræ vis, non tantum efficacitatis in illis poterat inferere, quantum ueritatis declaratio. quæ per seruatorem nostrum facta est: qui quanquam neque symbola, aut figuras summi sacerdotij à quoquam accepit, neque genus, quod ad corpus attinet, traxit ex sacerdotibus, neque in regnum suum satellitum turba deductus est, neque propheta veterum prophetarum similis factus, neque dignitatem omnino aut prærogatiuam aliquam apud Iudæos adeptus: tamen si minus symbolorum aut figurarum, at ipsius ueritatis insignibus est per spiritum sanctum egregie exornatus. Ac quamuis similes cum his, quos dixi, dignitatum gradus minimè esset consecutus. uerius tamen & magis quam illi omnes Christus nominatus fuit: & ut solus & uerus Christus, id est unctus Dei, per augustam reuera & sacrosanctam ipsius appellationem mundum Christianis compleuit uniuersum. Neque amplius figuras, aut imagines quidem rerum, sed ueras uirtutes, & uitam celestem cum ipsa ueritatis doctrina coniunctam, ipsius religioni initiatis impertijt. unguentum porro non ex aromatibus confectum, sed diuinum ex ipso Spiritu sancti numine libatum, haustumque immortalis & paternæ diuinitatis participatione assumpsit. Quod quidem Esaias etiam docet, sic tanquam ex ore ipsius Christi locutus.

„ Spiritus Domini super me, eo quod unxit me: euangelium
 „ annuntiare pauperibus misit me, sanare contritos corde, *Esa. 61.*
 „ prædicare captiuis remissionem, & cæcis uisum. Neque
 „ solum Esaias, sed Dauid etiam, quasi ad personam illius
 „ uerba dirigens, Sic loquitur. Sedes tua Deus in seculum *Psal. 44.*
 „ seculi, uirga directionis, uirga regni tui: Dilexisti iustitiam &

EVSEBII HISTORIAE

tiam & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo letitiæ præ participibus tuis. Quibus verbis diuinus sermo in primo versu eum liquidò mōstrat Deū esse: in secundo regalis sceptri honore decorat: deinde sensim descendens, vbi & diuinam & regiam potestatem illi tribuerit, tertio loco Christum ipsum, id est vnctum, non oleo ex corporea concretaq; materia composito, sed diuino & pleno exultationis perfusum, manifestò declarat. Qua quidē re etiā ostēdit illius amplitudinē dignitati eorum, qui olim corpore tenus figurate vngebantur longē antecellere. Quinetiā alibi idē de illo his verbis

Psal. 109 mentionē facit. Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis: donec ponā inimicos tuos scabellum pedum tuorum: Et ex vtero ante luciferum genui te. Iurauit dominus, & nō pœnitebit eum, tu es sacerdos in æternum secundū ordinē Melchisedech. Hic Melchisedech in sacris literis inducitur sacerdos Dei altissimi, nō oleo humana comparato industria declaratus, imò vero neq; generis successione summi sacerdotij functionem (sicut Hebræorum consuetudo postulabat) assecutus. Quamobrem secundum illius ordinem, non autem secundum horum ritum, qui signis & figuris consecrati fuerunt, seruator noster tum Christus, tum sacerdos, est cum iureiurando adiecto appellatus. Vnde neque corpore tenus apud Iudæos illum perunctum esse, neque editum ex tribu sacerdotum, sed ex ipso Deo ante luciferum, hoc est ante mundi constructionem substantia præditum tradit scriptura: quippe qui immortale & perpetuum sacerdotium ad omnem æternitatem obtineret.

Gen. 14. Incorporeæ autem & diuinæ potentiae, quæ ei tribuitur, magnum & euidens est indicium, illum solum ex omnibus, qui vnquam antehac ad nostram vsque ætatem vixerunt, apud omnes homines per vniuersum orbem terrarum non modo Christum appellari, verum etiam vno omnium ore ita prædicari, testimonijs illustrari, & præ cæteris omnibus propter nominis sui celebritatem, tum apud Græcos, tum apud Barbaros honorificè memoria celebrari, atque ad hoc vsque tempus inter omnes, qui in omni mundo sunt illius religioni initiati, honore

nore efferri, vt regem, admiratione affici supra prophetam, gloria decorari, vt verum solum ac summum Dei sacerdotem: Postremò vtpote Dei verbum, quod ab initio extiterit, quodque ante omnia æui spatia substantia præditum fuerit, quod denique decus honorificum à patre acceperit, summa veneratione dignatum, vt Deū. Illud porrò ex omnibus summè mirādū videtur, quòd nos, qui sumus illi consecrati, nò vocibus solum, & verbòrū sonitu, sed omni animi inductione & amore eū vsq; adeo veneramur, vt veram illius testificationē nostræ ipsorum vitæ non grauatè anteponamus.

*Quod modus pietatis, ab ipso cunctis gentibus denuntiatur,
nec recentior, nec peregrinus erat.*

CAP. IIII.

Ista igitur, antequam in historiã ingrediar, hic sint necessariò à me posita, ne quisquã seruatore & dominū nostrū Iesum Christū propter rationē tēporū, quibus nuper versabatur in carne, nouum & recentē fuisse arbitretur. Iã verò ne sit, qui eius doctrinã nuper ortã, peregrinã, & tanquam ex nouo aliquo homine, nihilq; à reliquis discrepante consistã & cõpositã existimet, de ista re paucis disseramus. Cū iamdudū (vt nemini obscurū est) aduentus & præsentia seruatoris nostri Christi omnibus hominibus elucesceret, noua gens (vt liquidè cõstat) nò numero quidè exigua, neq; imbecilla viribus, neq; in angustū terræ angulū cõclusa, sed ex omnibus gentibus cū hominū multitudine copiosissima, tū pietatis cultu diuinissima, & eatenus nec deleta pernicie, nec clade superata, quatenus est perpetuò à Deo præsidium affecuta, & apud oēs Christi appellationis & nominis splendore nobilitata, præfinitis & arcanis iam temporū conuersionibus repètè in lucē prodijt. Quam quidè vnus è prophetarū numero sacrati spiritus oculo futurã præuidēs, adeò quasi ab alienata mente stetit attonitus, vt ista verba cum admiratione proferret: Quis audiuit talia? & quis sic locutus est? Nunquid terra vno die parturit? & nunquid gens simul vniuersã edita est? Declarat porrò idem propheta hanc appellationem futuram quodam modo dicens:
his qui

Esai. 66.